

กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและทัศนคติของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร

ร.ต.อ.พงษ์สันต์ คงตรีแก้ว

ศูนย์วิทยพัชการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

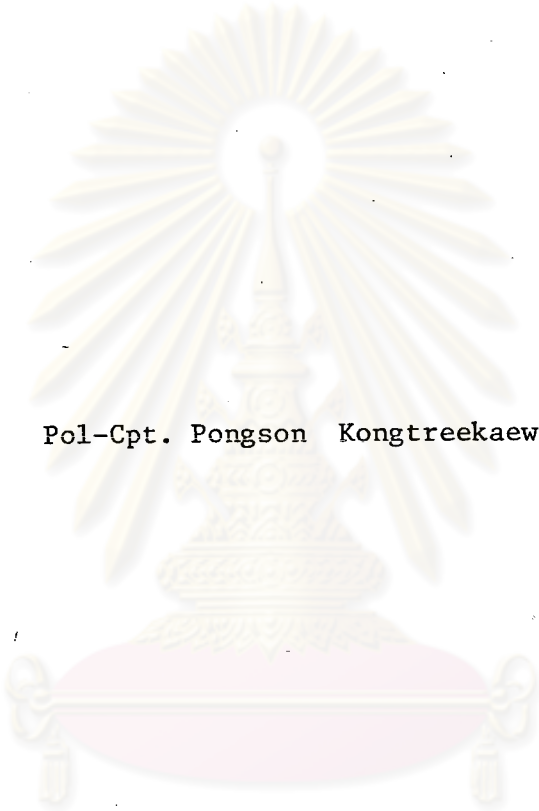
ISBN-974-566-433-2

I16590703

013427

THE PROCESS OF VALUES AND ATTITUDINAL CHANGE OF POLICE OFFICERS

Pol-Cpt. Pongson Kongtreekaew

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์   กระบวนการ เปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและทัศนคติของนายตำรวจ
 ชั้นสัญญาบัตร
 โดย   ร.ต.อ. พงษ์สันต์ คงตรีแก้ว
 อาจารย์ที่ปรึกษา   ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช
 ภาควิชา   การปกครอง
 ปีการศึกษา   2528

บทคัดย่อ

กรมตำรวจมีความสำคัญต่อรัฐ ในฐานะที่เป็นกลไกซึ่งควบคุมพฤติกรรมของพลเมืองตามนโยบายของรัฐ แต่กรมตำรวจต้องประสบกับปัญหาบุคลากรมีค่านิยมและทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีแบบที่เบี่ยงเบนและขัดแย้งต่อการเป็นกลไกที่ดีของรัฐ การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษา

- 1) ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลง (change) ค่านิยมและทัศนคติกับสภาพแวดล้อมและระยะเวลา
- 2) ศึกษากระบวนการ (process) ของการเปลี่ยนแปลง และปัจจัย (agent) ที่เป็นตัวกล่อมเกล่า (socialized) ในกระบวนการเปลี่ยนแปลง
- 3) นอกจากนี้ยังศึกษาถึงความสัมพันธ์ของกระบวนการเปลี่ยนแปลงกับผลที่เกิดต่อกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกัน และ
- 4) ผลที่เกิดต่อระบบการบริหารงานตำรวจ พร้อมกับข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไข

วิธีการศึกษา ได้ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) จากผู้ถูกสัมภาษณ์จำนวน 16 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่มตามชั้นยศ ตั้งแต่ระดับรองสารวัตร-อธิบดีกรมตำรวจ (ร.ต.ต.-พล.ต.อ.) โดยแบ่งการสัมภาษณ์เป็น 3 ช่วงคือ ช่วงในวัยเด็ก ช่วงในวันหนุ่ม และช่วงที่รับราชการ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่ละขั้นตอนจนประกอบกันเป็นกระบวนการ ผลการวิจัยได้ผลดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและทัศนคติของข้าราชการตำรวจ มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม โดยพบว่าค่านิยมและทัศนคติของปัจเจกบุคคลจะไม่อยู่คงที่แต่จะเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอตามความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

๒. การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและทัศนคติมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการปฏิบัติงาน

โดยพบว่า ข้าราชการตำรวจยังอยู่ในระบบงานนานเท่าใด โอกาสที่จะมีค่านิยมและทัศนคติ เบี่ยงเบนไปตามระบบ ก็มีมากเท่านั้น

๓. กระบวนการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและทัศนคติที่ได้จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุด

ต่อการกล่อมเกลาดำรวจชั้นสัญญาบัตรก็คือ ระบบงานหรือประสบการณ์ของการทำงาน ปัจจัยอื่น ๆ มีอีก ๓ ประการคือ ครอบครัว สถานศึกษา และสภาพแวดล้อมของสังคม ซึ่งมีอิทธิพลรองลงมาต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือความเชื่อ

๔. ผู้ที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมจะประสบความสำเร็จในการรับราชการ

มากกว่า ผู้ที่ไม่สามารถปรับตัว นายตำรวจที่มียศต่ำและนายตำรวจที่มียศสูง จะมีช่องว่างหรือค่านิยมและบรรทัดฐานที่แตกต่างกัน

๕. ปัญหาสำคัญของกรมตำรวจ ได้แก่ระบบอุปถัมภ์ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจาก วิธีปฏิบัติแบบ

อาศัยความสัมพันธ์ส่วนบุคคลในการบริหารงาน ปัญหานี้ขึ้นอยู่กับความสามารถขององค์กรที่จะแก้ไขได้โดยลำพัง แต่จะต้องอาศัยพลังจากภายนอกองค์กรที่มีพลังสูงกว่ามาจัดการแก้ไข

๖. กรมตำรวจ ควรปรับหลักสูตรและกระบวนการกล่อม เกลาทางการศึกษา และให้มี

หลักสูตรการอบรมต่าง ๆ ระหว่างรับราชการอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับศึกษาวิธีลดความกดดันจากเงิน เดือนและระบบอุปถัมภ์ โดยให้มีคณะกรรมการของรัฐสภาชุดหนึ่ง เข้ามาศึกษาเพื่อแก้ไขประสานกับกรมตำรวจ

Thesis Title   The Process of Values and Attitudinal Change of
Police Officers
Name   Pol.-Cpt. Pongson Kongtreekaew
Thesis Advisor   Professor Chai-anan Samudavanija, Ph.D.
Department   Government
Academic Year   1985

ABSTRACT

The Police Department is the major state mechanism responsible for the regulation of the citizens' behavior in accordance with laws. One of the main problems facing this agency has been changes in values and norms of its personnel leading to deviant behavior which greatly affected the administration of law and order.

The objectives of this thesis are to study 1) the relationship between the changes in values and attitudes and societal environments and time 2) the process of change in values and attitudes and socializing factors 3) the relationship between the process of changes in values and attitudes and the effects on police officers with different backgrounds and 4) to identify the overall impact of the above-mentioned factors on the system of police administration. Recommendations are also made for the improvements of police administration.

An in-depth interview technique is used with sixteen police officers ranking from a sub-lieutenant to a police general. The periods covered in each interview include childhood, adolescent and adulthood and work experiences.

The findings are as follow :

1. Changes in values and attitudes of police officers are related to environments which are highly dynamic.

2. Changes in values and attitude are related to the period of service in the Police Department : the longer the period of service, the more deviant the values and attitudes.

3. The most important agent of socialization which greatly affects values and attitudes of police offices is their work experiences. The other three agents of socialization (family, educational institutions and societal environments) are less significant factors influencing police officers' behavior.

4. Police officers who could adapt themselves to changing environments are more successful than officers who could not do so. Low-ranking officers and high-ranking officers have the widest gap in values and norms.

5. The Police Department is faced with a serious problem arising from patron-client relationship which is, in turn, a consequence of informal practices in police administration. This problem is beyond the capability of the organization itself to cope with, and needs stronger external forces to solve it.

6. The Police Department should improve the curricular of the Police Cadet Academy, and organize training courses for police officers on a continuing basis. There should also be serious efforts to study ways and means to reduce pressures from the patronage system as well as to consider the existing salary scales. It is recommended that a special parliamentary committee be established to look into these matters.

กิตติกรรมประกาศ

๗

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ เขียนขึ้นโดยนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร จำนวน 16 ท่าน ที่กรุณาให้
สัมภาษณ์จนเกิดวิทยานิพนธ์เล่มนี้ขึ้น

ด้วยแรงคลไจจากความสำนึกแห่งเกียรติภูมิของอาชีพตำรวจ

พระคุณของภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จาก
คณาจารย์ทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

พระคุณของ ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ซึ่งเป็นที่พึ่งสูงสุดในการเขียน
วิทยานิพนธ์ มาตลอดระยะเวลาถึง 2 ปีเศษ รองศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน
ผู้ให้คำแนะนำและแนวทาง รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตธนารักษ์ และรองศาสตราจารย์
ดร. สมบูรณ์ สุขสำราญ เป็นผู้มีพระคุณต่อความสำเร็จครั้งนี้

บรรดาปิยะมิตรของคณะรัฐศาสตร์ทุกท่าน คุณสุตารัตน์ เจนจรัสสกุล คุณดาริกา
เสถียรเสพย์ คุณนาฏน้อย ศุภกร ร.ต.ต.(ญ) นัยนา เกิดวิชัย คุณวิเศษศักดิ์ ปทุมรัตน์
คุณสุมินทร์ จุฑาทูร ผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลังความยากลำบากของการทำวิทยานิพนธ์

ผู้มีพระคุณที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จะถูกจารึกไว้ในความทรงจำตลอดไป

ร.ต.อ.พงษ์สันต์ คงศรีแก้ว

21 เมษายน 2529.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

ณ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
สมมุติฐานของการศึกษา	2
ขอบเขตของการศึกษา	4
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา	6
2 ทฤษฎีและแนวความคิด	8
ความหมายของทัศนคติ	8
ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักวิชาการมหาวิทยาลัย เอล ทฤษฎีพลวัตของกลุ่ม	12
ทฤษฎีการขัดแย้งทางความคิด	13
แนวความคิด เรื่องการยินยอม, การเลียนแบบ, ความต้องการ อยากจะเปลี่ยน	16
ความหมายของค่านิยม	18
คุณลักษณะของค่านิยม	20
ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของโรคิช	24
ทฤษฎีความขัดแย้งของความรู้สึก	27
แนวความคิดที่ใช้ในการศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยม และทัศนคติ	28
กระบวนการสังคมประกิด	28
กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและทัศนคติ	30

บทที่

หน้า

3	สภาพปัญหาของกรมตำรวจในเรื่องค่านิยมและทัศนคติ	32
	สภาพแวดล้อมของสังคมนอกระบบตำรวจ	34
	สภาพแวดล้อมของสังคมภายในระบบตำรวจ	42
	กลุ่มผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา	42
	กลุ่มผู้ต้องหา ประชาชน กลุ่มอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์	53
	กรณีศึกษาลักษณะค่านิยมและทัศนคติของบางกลุ่มที่เป็นปัญหาต่อ	
	กรมตำรวจ	69
	ผู้เปิดบ่อนการพนัน	69
	ผู้ประกอบการธุรกิจด้านสถานบริการ	75
	การวิจัยเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในต่างประเทศ	80
4	กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและทัศนคติที่เกิดขึ้นในช่วงวัยเด็ก	84
	กลุ่มที่ 1	84
	กลุ่มที่ 2	101
	กลุ่มที่ 3	114
	กลุ่มที่ 4	126
	สรุป	137
5	กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและทัศนคติที่เกิดขึ้นในช่วงวัยหนุ่ม	138
	กลุ่มที่ 1	138
	กลุ่มที่ 2	155
	กลุ่มที่ 3	167
	กลุ่มที่ 4	181
	สรุป	194
6	กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและทัศนคติที่เกิดขึ้นในช่วงรับราชการ	196
	กลุ่มที่ 1	196
	กลุ่มที่ 2	233

บทที่

หน้า

กลุ่มที่ 3	270
กลุ่มที่ 4	308
สรุป	348
7 สรุปและวิเคราะห์	349
บรรณานุกรม	369
ประวัติผู้เขียน	373

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย